

Ongezien

KARIN SLAUGHTER BIJ UITGEVERIJ CARGO

Nachtschade

Zoenoffer

Een lichte koude huivering

Vervloekt geluk (red.)

Onzichtbaar

Trouweloos

Triptiek

Onaantastbaar

Onbegrepen

Versplinterd

Genesis

Verbroken

Karin Slaughter

Ongezien

Vertaald door
Ineke Lenting

2010

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

Ongezien verschijnt ter gelegenheid van
het tienjarig bestaan van Uitgeverij Cargo

Cargo is een imprint van uitgeverij De Bezige Bij, Amsterdam

Copyright © 2010 Karin Slaughter

Copyright Nederlandse vertaling © 2010 Ineke Lenting

Oorspronkelijke titel *The Unremarkable Heart*

Oorspronkelijke uitgever Delacorte Press

Omslagontwerp Marry van Baar

Omslagillustratie Katarzyna Kedron

Foto auteur Alison Rosa

Vormgeving binnenwerk Aard Bakker, Amsterdam

Druk Koninklijke Wöhrmann, Zutphen

ISBN 978 90 234 5714 5

NUR 305

www.uitgeverijcargo.nl

June Connor wist dat ze vandaag ging sterven.

Het deed haar denken aan het soort pathetische verklaring waarmee een derdeklasser een kort verhaal zou kunnen beginnen dat hij voor school moest schrijven – zo’n zin die bij June meteen op diep gekreun en een onvoldoende kon rekenen – maar het was waar. Vandaag ging ze sterven.

De artsen, die het zo vaak bij het verkeerde eind hadden gehad, kregen op dit punt gelijk: ze zou het weten als het zover was. Toen June vanochtend wakker werd, was ze zich niet alleen bewust van de pijn, van de geur van haar uitgeputte lichaam, van de stank van zweet en allerlei ander lichaamsvocht dat in de loop van de nacht het bed had doordrenkt, maar wist ze ook dat haar tijd was gekomen. Het besef drong als een vaststaand gegeven tot haar door. De zon zou opgaan. De aarde zou ronddraaien. Zij zou vandaag sterven.

Eerst was June geschrokken van deze openbaring, maar toen had ze in haar bed over de gevolgen liggen nadenken. Geen pijn meer. Geen misselijkheid. Geen hoofdpijn, aanvallen, vermoeidheid, verwardheid of woede meer.

Geen Richard meer.

Geen schuld meer.

Tot nu toe was de gedachte aan haar dood abstract geweest, een dreigend lot. Elke dag kwam het dichtbij, maar dichtbij was nooit te dichtbij. Het was altijd om de hoek. Altijd de volgende week. Altijd ergens in de toekomst. En nu was het zover: een taxi aan het eind van de oprit. Met tikkende meter. Die haar in één keer zou wegvoeren.

Er trokken scheuten door haar benen, alsof ze weer kon lopen. Ze werd ongedurig, was zich scherp bewust van haar aanstaande vertrek. Nu was ze een zakenvrouw die met haar ticket in de hand bij de gate stond te wachten tot ze in het vliegtuig mocht. Haar spullen waren ingepakt. Haar bagage was ingecheckt. Niet dat ze zin had in de reis, maar er zat niets anders op. Laat me instappen. Zeg maar wat mijn rij is. Dan schuif ik mijn rugleuning naar achteren, sluit mijn ogen en wacht tot de piloot het overneemt, het vliegtuig opstijgt, tot van mijn vertrek niets rest dan het condensatiespoor tegen de blauwe lucht.

Hoe lang was het geleden dat de eerste arts, de eerste

test, deze dag had voorspeld? Vijfenhalve maand, berekende ze. Geen al te lange periode, maar uiteindelijk misschien meer dan ze aankon. Ze werkte in het onderwijs, was directrice van een middelbare school en had bijna duizend leerlingen onder haar hoede. Ze had werk, verantwoordelijkheden. Voor een langgerekt sterven ontbrak het haar aan tijd en zin.

June wist nog goed dat ze die dag weer aan het werk was gegaan en haar agenda had doorgebladerd: de volgende maand het landelijk examen, dan het jaarrooster, dat alleen zij snapte. Vervolgens het afronden van het schooljaar. Cijfers werden ingeleverd. Contracten getekend. Lokalen schoongemaakt. Dit jaar moest de school geverfd worden. In de kantine moesten tegels worden vervangen. Het lokaal van de schoolband kreeg nieuwe stoelen. Voor de kluisjes kwamen nieuwe sloten.

‘Oké,’ had ze gezegd toen ze alleen in haar kamer zat en naar de volle dagen in haar agenda staaarde. ‘Oké.’

Misschien had ze er ruimte voor. Als ze het nog vier maanden volhield, kreeg ze het misschien voor elkaar.

June had haar droomvakantie in Europa laten schieten. Ze was niet gaan skydiven of bergbeklimmen. Ze was doorgedaan met haar werk, werk waar ze de pest aan had gekregen. Alsof het iets uitmaakte wat ze deed. Leerlingen schorsen. Docenten de les lezen. Een gymleeraar ontslaan die er met de pet naar gooide en van wie

ze drie jaar lang een dossier had bijgehouden.

Haar haar viel in plukken op haar bureau. Haar tanden zaten los. Ze kreeg bloedneuzen. Op een dag brak ze haar arm, zonder aanwijsbare oorzaak. Ze had een kop koffie in haar hand gehad en de hitte van de vloeistof die een plas vormde op het tapijt voor haar opengewerkte sandaal was het eerste teken dat er iets mis was.

‘Ik heb mijn voet verbrand,’ had ze gezegd, verbaasd omdat het personeel op de administratie haar met open mond zat aan te kijken.

Wat had haar voortgedreven? Wat had haar de kracht gegeven om vier maanden lang elke ochtend een panty en broekpak aan te trekken, naar school te rijden, op haar eigen plek te parkeren en dat gehate werk te doen, terwijl niemand ter wereld vreemd zou hebben opgekeken als ze vervroegd was uitgetreden?

Wilskracht, vermoedde ze. Pure vastberadenheid om haar laatste jaar af te maken zodat ze recht had op haar volledige pensioen en andere voorzieningen nadat ze dertig jaar van haar leven aan een systeem had gegeven dat haar aanwezigheid nauwelijks verdroeg.

En trots. Na al die tijd greep ze de kans aan om haar lijden aan de buitenwereld te tonen. Elke dag zouden ze haar gezicht zien, getuige zijn van haar trage aftakeling, de subtiele voortekenen van haar naderende dood. Het laatste vlees dat nog op haar botten zat. Haar laatste

poging om te laten zien dat ze niet de enigen waren die schade hadden geleden. Jezus aan het kruis was minder resoluut van het toneel verdwenen.

Ze had geen beste vriendin aan wie ze het kon vertellen. Er waren geen familieleden meer die ze haar angsten kon toevertrouwen. June kondigde het nieuws aan in een e-mail aan de hele school. Met vaste hand stuurde ze de muis naar de icoon met het potlood dat boven een geel papiertje zweefde. Nieuw bericht. Aan allen. Geen aanhef. Geen tranen. Geen gedraai. Ze was achtenvijftig en zou geen negenenvijftig meer worden, maar een doodvonnis was nog geen reden om haar waardigheid te verliezen.

‘Ik wil jullie laten weten dat ik inoperabele longkanker heb, stadium vier.’

Het eerste wat mensen vroegen was of ze rookte. Net iets voor June om een ziekte met een etiket te krijgen, zodat volslagen vreemden dachten dat je het aan jezelf had te danken. Zelfs als June zei dat ze nooit gerookt had, dat ze nooit een sigaret had opgestoken of het zelfs maar had overwogen, kreeg dat soort mensen een wazige blik in de ogen. Ongeloof. Medelijden. Natuurlijk had ze het aan zichzelf te danken. Natuurlijk loog ze. Ze leed aan wanen. Ze was koppig. Gestoord.

Het leek allemaal zo griezelig veel op wat eraan vooraf was gegaan dat June uiteindelijk zo lang en hard moest

lachen dat ze bloed op haar bloes hoestte. Het medelijden maakte plaats voor geschokte blikken en ze was weer terug in die donkere dagen toen haar enige troost de gedachte was dat de zon zou opkomen en ondergaan, dat de jaren zouden verstrijken en dat ze uiteindelijk zou sterven en haar schande mee zou nemen in het graf.

Ironie, dacht June nu. Een botsing tussen wat verwacht wordt en wat er uiteindelijk gebeurt.

De longkanker had zich snel uitgezaaid. Eerst haar lever, waardoor ze een akelige, bleekgele kleur kreeg. Toen haar botten, die zo broos waren dat ze moest denken aan engelenhaarpasta voor die het kokende water in ging. En nu haar hersenen, het laatste wat er van haar echte zelf restte. Vol kankercellen. Bezaaid met tumoren, cellen die zich sneller vermenigvuldigden dan de palliatieve bestraling en chemotherapie konden bijhouden.

‘De metastasis zijn behoorlijk geprononceerd,’ had de arts gezegd, een absurd jonge man met een zweem van puistjes op zijn kin.

‘Metastases,’ had June hem verbeterd. Zelfs nu ze doodging, besepte ze, moest ze nog de taal corrigeren van iemand die eigenlijk beter hoorde te weten.

‘Vijf maanden.’ Hij krabbelde iets in haar dossier en sloeg het dicht. ‘Met een beetje geluk zes.’

Wat je geluk noemde, al die extra tijd.

De tumoren in haar hersenen hadden niets functioneels

aangetast. Nog niet, tenminste, en dat zou nu ook niet meer gebeuren. Vanochtend namen ze in haar verbeelding de vorm aan van limabonen, met een kleine, ronde onderkant, die als puzzelstukjes in de kronkelende grijze materie pasten. Bij het praten slikte ze de woorden vaak half in, maar het mooie van een hersentumor was dat ze soms haar eigen stem niet hoorde. Het geheugen was een probleem, maar het kon nog erger. Misschien was ze paranoïde. Dat was een veelvoorkomende bijwerking bij de talloze medicijnen die ze slikte.

Verlies van het kortetermijngeheugen. Verlamming. Droge mond. Lekkende darmen.

Haar ademhaling grensde aan verstikking en het oppervlakkige gehijg ontlokte een piepende doodsrochel aan haar borst. Zitten ging niet langer zonder hulp. Haar huid voelde koud, als groente in een koelkast, en hoewel hij ooit glad was geweest, was hij nu verlept, om de vergelijking nog even vast te houden.

In het begin, toen de diagnose pas was gesteld, zat June met allerlei vragen over haar naderende dood, maar er was niemand die ze kon beantwoorden. In de wachtkamer van haar arts lagen diverse blaadjes die zeiden dat je een positieve houding moest hebben, het dieet van dokter Niet-Goed-Bij-Zijn-Hoofd moest volgen of de weg naar Jezus moest zoeken, maar June vond niets waarin openlijk werd gesproken over het doodgaan zelf. Op in-

ternet was ongetwijfeld informatie te vinden, maar als June eindeloze stukken vol zielige navelstaarderij wilde lezen kon ze net zo goed even naar het talenpracticum lopen en opdrachten creatief schrijven gaan nakijken. Bovendien was ze er nog altijd van overtuigd dat internet ontworpen was om de mens functioneel achterlijk te maken.

Toen June jaren geleden tobde met haar galblaas, had ze met andere patiënten gepraat over wat ze verwachten kon. Hoe lang duurde het herstel? Was het alles waard? Was het probleem dan verholpen?

Nu had ze niemand om mee te praten. Je kon niemand vragen hoe het was om dood te gaan.

‘Het is voor iedereen anders,’ had een verpleegster gezegd. ‘Wat een gezeik,’ had June geantwoord, want er zat nog genoeg leven in haar om het onrechtvaardige van haar situatie te beseffen.

Gezeik, had ze gezegd. Gezeik, tegen een volslagen vreemde.

Vijf jaar geleden had de airconditioning thuis het eindelijk begeven, en de reparateur, een oud-leerling van June, die onevenredig geboeid werd door de kleinste bijzonderheden van zijn vak, had tot in detail uitgelegd waar de fatale fout was ontstaan. Door condensatie was de spiraal gaan roesten. De freon was eruit gelekt zodat het systeem geen koelvloeistof meer kreeg. De slang naar

de buitenunit was bevroren. In het huis was de temperatuur gaan stijgen in plaats van dalen, en de arme thermostaat snapte niet waarom er niet gekoeld werd. Ondertussen was de ventilator blijven zoemen tot de motor doorbrandde.

Oorzaak en gevolg.

Maar terwijl June moeiteloos een vrijwel analfabete AC-monteur kon vinden die haar uitlegde waarom haar airconditioning er op de warmste dag van het jaar de brui aan had gegeven, was er geen medische deskundige die haar het fijne van de dood kon onthullen.

Op een van de laatste dagen dat ze zonder hulp het huis uit kon had June ten slotte iets gevonden op de stoffige planken achter in een tweedehands-boekwinkel. Eerst had ze het bijna laten staan, in de veronderstelling dat het een of ander boek met newage-kul was, geschreven door een in pyjama gehuld sektelid. Het omslag was wit, met de contouren van een driehoek in een dichte cirkel. Het had een idiote titel die van haar niet hoefde – *Sterven met vallen en opstaan*. Maar binnenin vond ze troost, wat meer was dan enig levend wezen haar kon bieden.

‘De volgende tekst dient als gids voor het sterven als fysieke daad,’ schreef dr. Ezekiel Bonner. ‘Hoewel elk mens anders is, sterft het lichaam slechts op één manier.’

‘Zo,’ mompelde June. Eindelijk had ze de waarheid te pakken.

‘We zijn geen van allen bijzonder. We zijn geen van allen uniek. Misschien zien we onszelf als individu, maar uiteindelijk zijn we helemaal niets.’

June had het boek gekocht, thuis een pot thee gezet en was gaan lezen met een pen in de aanslag om aantekeningen in de kantlijn te maken. Soms had ze hardop gelachen om de beschrijvingen die dr. Bonner gaf, want het fysieke proces waarbij het lichaam ermee ophoudt deed denken aan wat er met haar airco was gebeurd. Geen zuurstof meer, de bloedsomloop stopte, het hart brandde door. De hersenen gingen het laatst, wat June wel prettig vond, tot ze beseftte dat er een moment zou aanbreken waarop haar lichaam dood was maar haar brein nog leefde. Dan was ze bij bewustzijn, begreep wat er om haar heen gebeurde, maar ze zou niet in staat zijn om nog iets te doen of te zeggen.

’s Nachts vloog het haar aan zoals nooit tevoren. Nu kreeg ze het eindelijk op haar brood dat ze niet in een hiernamaals geloofde.

Hoe lang zou dat moment van helderheid duren? Minuten? Seconden? Milliseconden? Hoe zou het zijn om tussen leven en dood te zweven? Moest ze over een strak koord, zou ze er met gestrekte armen lichtvoetig overheen trippelen? Of was de dood een afgrond waar ze in zou storten?

June was nooit het type geweest dat zich aan zelfbe-

klag overgaf, tenminste niet voor langere tijd. In plaats daarvan dacht ze aan de dag die voor haar lag. Ze was altijd gek op lijstjes geweest, en bij elk karweitje dat ze afvinkte groeide haar gevoel van voldaanheid. Richard kwam zo. Ze hoorde hem al beneden, waar hij koffie aan het zetten was. Zijn sloffen zouden over de trap schuifelen. Op de overloop zouden de planken kraken. De scharnieren zouden knerpen als hij de deur openduwde. Aarzelend zou hij zijn hoofd om de hoek steken, en de nieuwsgierigheid in zijn ogen zou nog vergroot worden door zijn dikke brillenglazen.

Haar ogen stonden open. In de vroege ochtenduren nam de werking van de morfine af. De pijn was als duizenden naalden die in haar huid prikten en zich met de seconde dieper in het bot boorden. Ze lag in haar bed op Richard te wachten, op de injectie. Ze zou hem strak aankijken als hij in de deuropening verscheen, met zijn gewefel als metgezel. Hij zou niet naar haar gezicht kijken, maar naar haar borst, naar het moeizame rijzen en dalen.

Op de een of andere manier kreeg ze dan weer lucht in haar longen. Richard blies uit terwijl June inademde. Hij zou de kamer binnenkomen, haar goedemorgen wensen. Eerst kwam de spuit, maar de prik van de naald waarmee de morfine in haar bloedstroom werd geïnjecteerd drong nauwelijks tot haar door. Hij zou de katheterzak

verwisselen. Hij zou in de badkamer een washandje natmaken en het speeksel van haar mond vegen terwijl ze wachtte tot het medicijn de knagende rand van de pijn had weggenomen. Hij zou de geuren negeren, de stank van het sterven. Met zijn eentonige dreunstem zou hij haar zijn plannen voor die dag vertellen: hij wilde de goot repareren, de oprit vegen, de sierlijst in de gang een lik verf geven. Dan zou hij zich op haar dag richten: Heb je vanochtend trek? Heb je zin om even naar buiten te gaan? Wil je tv-kijken? Zal ik de krant voorlezen?

Zoals altijd deed hij al die dingen ook vandaag en stelde hij zijn vragen, en June streepte ze een voor een van haar innerlijke lijst. Ze schudde haar hoofd toen hij over eten begon, over naar buiten gaan. Wel mocht hij de plaatselijke krant voorlezen, want onverklaarbaar genoeg wilde ze hem bij zich houden, nadat ze hem zo lang ver weg had gewenst.

Richard sloeg de krant open, kuchte en begon te lezen: ‘Naar verwachting zal een front met slecht weer deze streek rond drie uur vanmiddag bereiken.’

Zijn stem was nog slechts een zacht gebrom, en June werd verteerd door schuld omdat ze wist wat de dag in werkelijkheid zou brengen. Het was een geheim dat haar aan het begin van hun huwelijk deed denken. Ze waren allebei het product geweest van een liefdeloze verbintenis, van ouders die elkaar haatten, maar niet zonder hun

ellendige zelfgecreëerde wereld konden. In hun jeugdige hartstocht hadden June en Richard elkaar beloofd dat ze nooit zoals hun ouders zouden worden. Ze zouden altijd oprecht zijn. Hoe moeilijk het ook was, ze zouden niets onbesproken laten.

Hoe was de barst in die façade ontstaan? Had June als eerste gelogen? Sluipenderwijs was alles steeds troebeler geworden. Een lelijk overhemd dat hij mooi vond was volgens haar in de was naar de knoppen gegaan. Een etentje met vrienden waar ze geen zin in had werd vergeten. Op een keer had June per ongeluk een hele kip op de vloer laten vallen en snel weer in de pan gestopt. Ze had hem die avond tijdens het eten geobserveerd terwijl hij zijn kaken werktuiglijk liet malen, en met enige voldoening dacht ze aan wat ze gedaan had.

Had Richard haar eenzelfde soort streek geleverd? Had hij ooit aan de eettafel naar haar zitten kijken terwijl hij heimelijk genoot van wat hij had misdaan? Had hij ooit in dit bed de liefde met haar bedreven en zijn ogen in schijnbare extase gesloten terwijl hij niet aan June dacht, maar aan de anderen?

‘In verband met het onderhoud van zowel de basisschool als het brugklasgebouw heeft het schoolbestuur besloten het contract met Davis Janitorial te verlengen,’ vervolgde Richard.

Aan het begin van dit proces had June vol spot geluis-

terd naar de eenvoudige verslagen die de *Harris Tribune* de twaalfduizend inwoners van hun stadje voorschotelde. De laatste tijd kregen ze het gewicht van echt nieuws – het verlengde onderhoudscontract! de nieuwe bank in het stadspark! – en June moest aan al die dwaze verhalen denken die over bijna-doodervaringen de ronde deden. Er was altijd een tunnel, een licht in de verte waar mensen naartoe of weer vandaan liepen. June zag nu dat er inderdaad een tunnel was – een vernauwing van het leven zodat simpele verhalen, zoals over de lunches die deze week op de basisschool werden geserveerd, oneindig belangrijk werden.

‘Wat is er?’ Richard keek haar verwachtingsvol aan. ‘Wat zei je?’

Ze schudde haar hoofd. Had ze echt iets gezegd? Ze kon zich niet herinneren wanneer ze voor het laatst een gesprek had gevoerd dat uit meer bestond dan wat gebrom als ze ja of nee wilde zeggen. Hoewel June tot praten in staat was, bleven de woorden in haar keel steken. Vragen bleven steken, dingen die ze van hem moest weten. Morgen, zei ze altijd tegen zichzelf. Morgen vraag ik het hem. De Scarlet O’Hara onder de stervende schooldirectrices. Maar er kwam geen morgen meer. Ze zou het vandaag moeten vragen of anders sterven in onwetendheid.

‘Harris Motors heeft vergunning aangevraagd voor

een uitbouw aan de zijgevel om de showroom voor tweedehands auto's uit te breiden. Insppraak met betrekking tot de aanvraag kan...'

Hij had zijn overhemd tot bovenaan dichtgeknoopt en de boord spande om zijn hals. Het was een maniertje dat hij zich in de gevangenis had aangewend. De samengeperste lippen, de harde blik – die had hij zich allemaal eigen gemaakt in de aanloop naar het proces, toen June met een schok van herkenning beseftte dat ze ondanks alle goede bedoelingen in een situatie waren beland waartegen ze zich vanaf het begin hadden verzet: verstrikt in een liefdeloos huwelijk, een kille verbintenis. Ze logen tegen elkaar om de dag maar sneller voorbij te laten gaan, maar als ze de volgende ochtend wakker werden lag er een nieuwe dag voor hen, vol potentiële leugens en stiltes.

Ze wist nog dat ze had rondgekeken in de bezoekerszaal van de gevangenis en had gezien dat de andere gevangenen de stijve boord van hun blauwe shirt ook lekker tot aan hun hals hadden dichtgeknoopt. Dan dacht ze: je hebt eindelijk een manier gevonden om erbij te horen.

Richard had namelijk nooit echt ergens bij gehoord. Aanvankelijk vond ze dat juist zo mooi aan hem. Vrienden maakten grapjes over zijn gebrek aan interesse voor echte mannendingen. Hij was een verwoed lezer, haatte sport en nam vaak tegendraadse politieke standpunten

in om voor advocaat van de duivel te kunnen spelen. Geen ideale gast voor een feestje, maar voor June de perfecte man. De perfecte partner. De perfecte echtgenoot.

Voor ze kanker kreeg, had ze Richard in al die eenentwintig jaar nog nooit in de gevangenis opgezocht. June was niet bang dat de haat die ze voor hem voelde ooit zou verdwijnen. Deze was even diepgeworteld als de kanker die in haar woekerde. Wat ze nog het meest vreesde was zwakte, dat ze zou instorten waar hij bij was. Ze had dr. Bonner er niet voor nodig om te weten dat liefde en haat zich op hetzelfde plan bevonden. Hij hoefde haar niet te vertellen dat haar verbondenheid met Richard Connor zowel het mooiste als het ergste was wat haar ooit was overkomen.

De ergste dag uit het leven van June Connor was niet toen ze de diagnose longkanker in het laatste stadium te horen kreeg, maar toen ze naar de gevangenis reed. Haar handen beefden. Tranen rolden over haar wangen. Toen ze voor de deur van de bezoekerszaal stond, raakte ze door angst bevangen en verbeelde zich alle vreselijke dingen die haar kracht konden ondermijnen als ze hem weer zag.

Zijn lippen als hij haar hals kuste. Al die keren dat ze uitgeput en boos uit school thuis was gekomen en hij met zijn hand haar kin had omvat of haar voorhoofd met zijn lippen had beroerd en alles weer goed was. De

hartstochtelijke nachten waarin hij achter haar lag en haar met zijn hand in de hoogste staat van opwinding bracht. Zelfs na twintig jaar huwelijk, waarin ze hem evenzeer had liefgehad als gehaat, voelde ze bij de gedachte aan zijn lichaam naast het hare nog steeds lust oplaaien, hoe ze zich ook verzette.

Nooit deed hij laden of kastdeuren goed dicht. Nooit legde hij zijn sleutels op een vaste plek als hij thuiskwam van zijn werk, zodat hij elke ochtend te laat op school was omdat hij ze niet had kunnen vinden. Hij boerde, liet winden en spuwde soms op het trottoir. Elke avond trok hij zijn sokken naast het bed uit en liet ze daar liggen, zodat June ze moest oprapen. Hij kon nog geen kledingstuk opvouwen. Hij leed aan een soort huishoudelijke blindheid waardoor hij niet zag dat er stof op de meubels lag, dat het tapijt gezogen moest worden, dat de afwas nog niet gedaan was.

Hij had haar verraden. Zoals hij alles in hun leven had verraden.

Alleen dat laatste gaf June de kracht om de bezoekerszaal binnen te lopen, het fouilleren, de metaaldetector en het vernederende doorzoeken van haar handtas te ondergaan. De gevangenisgeur was een klap in haar gezicht, evenals het besef dat in dit ellendige oord vijfduizend volwassen mannen woonden, scheten en dezelfde lucht inademden.

Waar was ze bang voor, met haar opgetrokken neus en haar hand voor haar mond? Dat ze longkanker kreeg?

En toen was Richard verschenen: een schuifelende oude man, maar verder niet veel veranderd. Afhangende schouders, want hij was lang zonder er trots op te zijn. Grijs haar. Grauwe huid. Hij had zich die ochtend gesneden bij het scheren. Aan de zijkant van zijn hals plakte toiletpapier. Zijn dikke brillenglazen in het zwarte montuur deden haar denken aan de bril die hij had gedragen toen ze elkaar jaren geleden hadden ontmoet bij de universiteitsbibliotheek. Ze volgden samen dezelfde twee colleges. Hij kwam uit een kleine stad. Hij wilde leraar Engels worden. Hij wilde leerlingen enthousiast maken voor zijn vak. Hij wilde June nog diezelfde avond mee naar de film nemen en er na afloop over napraten. Hij wilde haar hand vasthouden en haar over de toekomst vertellen die hij voor hen samen voor zich zag.

Van al die enthousiaste bezieling vond ze niets terug in de oude man die tegenover haar aan het metalen tafeltje zat.

‘Ik ga dood,’ had ze gezegd.

Hij had slechts geknikt en zijn lippen getuit op die zelfingenomen manier waarmee hij aangaf dat hij alles al wist nog voor June ook maar iets had gezegd.

June was nijdig geworden, hoewel ze diep in haar hart wist dat Richard altijd alles over haar had geweten. Mis-

schien niet dat ze de kip had laten vallen of dat ze dat lelijke overhemd met groot genoegen met de vuilniswagen had meegegeven, maar hij keek recht in haar ziel. Hij wist wat haar grootste angst was, namelijk om eenzaam te sterven. Hij wist wat ze moest horen om deze transactie soepel te laten verlopen. Hij wist bovenal hoe hij een draai aan dit alles moest geven zodat ze zijn leugens zou geloven, ongeacht hoe schamel het bewijs of hoe onlogisch zijn redenering was.

‘Ik ben een goed mens,’ zei hij telkens weer. ‘Dat weet je, June. Ondanks alles ben ik een goed mens.’

Alsof het er nog toe deed. Alsof ze keus had.

Wat haar heimelijk nog het meest met afschuw vervulde, was dat ze diep in haar hart toch wilde geloven dat hij goed was. Dat hij om haar gaf, ook al was de haat in zijn ogen zo overduidelijk dat ze regelmatig haar blik moest afwenden. Van twintig passen afstand kon ze de waarheid uit de kaken van een vierdeklasser wringen, maar haar eigen echtgenoot, de man met wie ze een bed had gedeeld, een kind had gemaakt, een leven had opgebouwd, bleef een raadsel.

June keek opzij, uit het raam. De gordijnen moesten gewassen worden. Ze hingen als een stel nuklige kinderen om het kozijn. Haar handen wisten nog hoe stug het materiaal had gevoeld toen ze de plooiën naaide, en in gedachten zag ze de stoffenwinkel weer voor zich

waar ze het damast had gekocht. Grace was toen acht of negen geweest. Ze rende gillend de winkel door, langs de rollen met stoffen, en uiteindelijk had June het opgegeven en snel iets gekocht wat ze helemaal niet zo mooi vond, alleen om dat vervelende kind de winkel uit te werken.

Toen drong het akelige besef tot haar door dat het vervelende kind bij haar in de auto zou zitten, met haar mee naar huis zou gaan en de hele weg zou blijven krijsen. June had vóór de winkel in de gloeiend hete auto gezeten en aan de verhalen gedacht over moeders die hun kroost per ongeluk alleen in hun auto hadden achtergelaten. Hun hersenen raakten aan de kook. Ze stierven een gruwelijke marteldood.

June sloot haar ogen en zag het koele interieur van de stoffenwinkel weer voor zich. Ze zag zichzelf op haar dooie gemak door de gangpaden struinen, de rollen stof betasten en zonder op de prijs te letten meters damast en zijde uitkiezen. Geen krijsend kind. Geen tikkende klok. Ze hoefde nergens naartoe. Ze kon doen wat ze wilde.

Haar ogen schoten open toen Grace tegen de rug van haar stoel schopte. June kreeg amper de sleutel in het contactslot. Nog steeds bevend drukte ze op de knoppen van het dashboard zodat een koude luchtstroom de auto in wervelde. Haar hart stond stil toen ze vol schaamte

